

rozkaz žalované pojišťovny, jenž se žalobci nezdá býti správným. K tomu nejsou řádné soudy povolány, jakž patrně z předpisu § 192 uvedeného zákona, při čemž se podotýká, že se »soudy« v § 239 tohoto zákona rozumí soudy rozhodčí podle § 196 a násl. zmíněného zákona a soudy pojišťovací podle § 220 a násl. tohoto zákona, nikoliv soudy řádné (sb. n. s. čís. 8270). Nelze proto souhlasiti s rekursním soudem, že jde o žalobu z obohacení podle § 1431 obč. zák., kteréhožto ustanovení se žalobce ostatně ani nedovolává, a nepřichází v úvahu ani předpis § 190 c. ř. s., podle něhož mohou soudy k vůli rozhodnutí soukromoprávního sporu rozřešiti také předurčující otázky veřejnoprávní, ano, jakž doličeno, v souzeném případě nejde o nárok soukromoprávní. Vrácení přeplatku, t. j. peněžní sumy, vybrané bez zákonného nároku, jest jen rubem základní otázky, zda tu přeplatek jest, a tato otázka nepřeměňuje se v otázku soukromoprávní tím, že se žádá jeho vrácení (srov. rozhodnutí uveřejněné ve sb. n. s. pod čís. 6534, pokud se týče pod čís. 3215 a 5930).

Čís. 8669.

Výhrada vlastnictví znamená, že odevzdání věci nemá v zápětí převod vlastnictví, jenž jest podle vůle stran podmíněn a závislý na zaplacení kupní ceny a je proto odložen podmínkou zaplacení kupní ceny, podle smyslu pravidelně odkládací, až do zaplacení kupní ceny. Prodávatel nemůže uplatniti zároveň obojí právo: na zaplacení kupní ceny a na vrácení věci, ať již žalobou vlastnickou neb obligační žalobou z důvodu odstupu, leda že by si byl podle okolností případu zvláště vymínil takové právo. Není-li tomu tak, nelze kupitele ani alternativně odsouditi i k zaplacení i k vrácení věci.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1929, Rv I 317/28.)

Žalobce prodal žalované nábytek za 18.954 Kč. Část kupní ceny 10.700 Kč zaplatila žalovaná hotově, zbytek povolil jí žalobce spláceti v měsíčních lhůtách po 400 Kč, vyhradiv si k nábytku vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny. Ježto žalovaná řádně splátky neplatila, domáhal se žalobce žalobou, o niž tu jde, by zaplatila zbytek kupní ceny, aneb vydala žalobci nábytek proti vrácení zaplacených 10.700 Kč po srážce 180 Kč měsíčně za užívání nábytku. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud vyhověl dovolání žalované potud, že uznal žalovanou povinnou vrátiti žalobci nábytek proti zaplacení 10.700 Kč po srážce měsíčních 120 Kč za používání nábytku. Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání, k dovolání žalované zamítl žalobu, pokud se jí bylo domáháno vrácení nábytku.

Důvody:

Po právní stránce pokládá žalovaná za nesprávné, že ji odvolací soud odsoudil na základě výhrady vlastnictví k vydání nábytku vedle zaplacení kupní ceny. Lze jí přisvědčiti, že z důvodu smlouvy (o koupi a

o výhradě vlastnictví) žalobce neměl vedle sebe obojí právo. Pojmově znamená výhrada vlastnictví, že odevzdání věci nezploďí účinku jinak s tím spojeného, nabytí vlastnictví. Nabytí jeho jest podle vůle stran podmíněné a závislé na zaplacení kupní ceny a proto jest odročeno doložením podmínky zaplacení kupní ceny, podle smyslu pravidelně odkládací, až do jejího splnění. Pojmově vlastníkem zůstává prodávatel a kupitel zatím v důsledku podmínky jest jenom čekatelem vlastnictví (§ 897 a 696 obč. zák.). Proti kupiteli zůstává vlastníkem prodávatel a kupitel může se jeho vlastnické žalobě opřít jenom v důsledku oprávnění, nabytého smlouvou (koupí). Zda smlouva opravňuje dosavadního vlastníka domáhati se vlastnickou žalobou vrácení věci bez ohledu na trvání kupu (nehledíc k tomu, zda bylo vykonáno právo odstupu), je otázkou případu. Bude tu rozhodovati výslovná dohoda nebo, zda lze z okolností souditi na to, že bude výhrady vlastnického práva proti kupiteli použito jen v určitém případě a ve kterém. Praxe i judikatura zastává názor, že v p o c h y b n o s t i obsažena jest ve výhradě vlastnictví zároveň výhrada odstupu od smlouvy (nesplněna-li kupitelem) a že nelze bez odstupu vymáhati vrácení věci, nýbrž že prodávatel může žalovati o placení kupní ceny a vésti exekuci na prodanou věc. Podle toho jest praxe a judikatura na stanovisku, že p o k u d prodávatel n e o d s t o u p í, nemůže uplatniti vlastnické právo. Nemůže tedy uplatniti prodávatel zároveň obojí právo, právo na zaplacení kupní ceny i na vrácení věci, ať již žalobou vlastnickou neb obligační žalobou z důvodu odstupu, leda že si podle okolností případu zvlášť vymínil takové právo. V souzeném případě zjistil první soud, že nábytek byl prodán žalované s výhradou vlastnictví na splátky, t. j. pod podmínkou, že se stane jejím vlastnictvím až po zaplacení a do té doby bude jej míti jen svěřený, jak svědci praví, půjčený. Není třeba ani uvažovati o tom, zda bylo úmyslem stran, půjčiti nábytek do libovolného odvolání žalobce nebo jakmile se ocitne žalovaná v prodlení, když to zvlášť nebylo zdůrazněno a vymíněno, a zda lze předpokládati, že strany chtěly, by půjčka nábytku potrvála jen do doby prodlení neb až do té doby, kdy měl býti nábytek podle smlouvy doplacen. Nelze v pochybnosti, an si žalobce zvlášť nevymínil vrácení nábytku i pro ten případ, že od smlouvy neodstoupí, vykládati smlouvu tak, že žalobce podržel obojí právo, jak na zaplacení kupní ceny, tak i vedle toho na vrácení nábytku. Žalobce neodstoupil od smlouvy, nepoužil práva k odstupu, žaluje o zaplacení, což předpokládá trvání kupu a vylučuje odstup. Žalobce ostatně odstup ani netvrdil. Sama výhrada vlastnictví ho neopravňuje, by bez odstupu uplatňoval právo vlastnické, když si to zvlášť nevymínil, ježto žalovaná může jinak právem namítnouti proti žalobě vlastnické právo k držbě ze smlouvy kupní. Žalobce, neodstoupiv od smlouvy, neměl práva uplatniti vlastnickou výhradu, a žádati vrácení nábytku z důvodu výhrady svého vlastnictví, když si to zvlášť nevymínil, což ani netvrdí — ani od smlouvy kupní neodstoupil a tedy vrácení nábytku z toho důvodu (§ 1435 a 921 obč. zák.) ani neuplatňuje. Odvolací soud nemá pravdu, že se žalované neděje křivda, když se odsuzuje sice jak k zaplacení tak i k vrácení nábytku, ale ponechává se jí volba. Na základě rozsudku, odsu-

zujícího k obojímu plnění, jest možno vymáhati exekuci i to plnění, ke kterému žalovaná není povinna, třebaže se jí ponechává voliti plnění, ke kterému jest povinna. Podle § 12 ex. ř. může ovšem povinný, odsouzený k plnění alternativního závazku, má-li volbu, voliti jedno z obou plnění do té doby, nežli věřitel dostane určité plnění zcela nebo z části. Žalobce mohl by tedy vymáhati na základě rozsudku také jen vrácení nabytku, na něž nemá práva, a výkonem exekuce na vrácení pozbyla by žalovaná práva volby, aniž žalobce zvolil napřed odstup, ponechávaje si na více právo vésti exekuci i na zaplacení kupní ceny. Upustil-li by žalobce od exekuce jen na vydání nabytku dříve, než by byl zcela nebo z části uspokojen, nesla by žalovaná útraty, protože podle rozsudku by byla právem povolena — a útraty znamenaly by pro ni křivdu. Žalovaná by utrpěla škodu v takovém případě, protože by na ní bylo vymoženo něco, nač žalobce práva neměl a protože by mohla pozbyti práva na podržení nabytku, jež by jinak měla, kdyby nebyla odsouzena alternativně i k jeho vrácení.

Čís. 8670.

Byla-li žaloba o obnovu zadána na odvolacím soudě základní rozepře, jest dovolání do rozsudku o obnově zadati na soudě prvé stolice základní rozepře, třebaže odvolací soud dal rozsudek o obnově nesprávně sám přímo doručiti stranám.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1929, Rv I 759/28.)

Žaloba o obnovu byla zadána na krajském soudě v P. jako odvolacím soudě základní rozepře. **K r a j s k ý s o u d** v P. uznal částečně podle žaloby. Do tohoto rozhodnutí podal žalovaný u krajského soudu v P. odvolání, jež **N e j v y š š í s o u d** odmítl.

D ů v o d y:

Napadeným rozsudkem rozhodl krajský soud v P. jako soud odvolací o žalobě o obnovu, u něho zadané, a pojal do tohoto rozsudku i usnesení, jímž rozhodl o námitce nepřislušnosti. V takovém případě platí podle předpisu § 535 c. ř. s. pro ústní jednání, provedení důkazů a pro oznámení rozsudku vydaného k žalobě první stolicí, jakož i pro odporovatelnost rozsudku ustanovení, platící pro tento vyšší soud jako stolicí opravných prostředků. Soud druhé stolice pochybil, neoznámiv rozsudek vydaný k žalobě o obnovu okresnímu soudu v S., jenž v základní rozepři jednal jako soud prvé stolice a jemuž náleželo doručiti stranám vyhotovení řečeného rozsudku, doručiv sám svůj rozsudek přímo stranám. Než tento postup, jenž není zmatečností, nemohl dovolatele opravňovati k tomu, by nedbali jasného předpisu § 505 c. ř. s., podle něhož bylo opravný prostředek podati ve lhůtě čtrnácti dnů u procesního soudu prvé stolice. Ježto však dovolání bylo podáno přímo u soudu druhé stolice a nedošlo k soudu prvé stolice v dovolací lhůtě, bylo dovolání jako opožděné odmítnouti (§ 507 c. ř. s.).